

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Meråker kommune

7530 MERÅKER

Deres ref

Vår ref

Dato

17/1674-10

15. august 2018

Avgjørelse av klage på avslag om skadefelling av bjørn - binner med unger - i Trøndelag fylke

Klima- og miljødepartementet viser til klage 2. august 2018 fra Meråker kommune på Miljødirektoratets avslag 25. juli 2018 på søknad om skadefelling av bjørnebinner med unger i henholdsvis Grong og Meråker kommune i Trøndelag fylke. Meråker kommune har i e-post til departementet 6. august presisert at klagen kun gjelder avslag på søknaden fra Meråker kommune.

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak av 25. juli 2018 med avslag på søknad om skadefelling av binner med unger i Meråker og Grong kommuner i Trøndelag fylke. Departementet har lagt avgjørende vekt på bestandssituasjonen for bjørn som i dag er betydelig under bestandsmålet. Felling av binner med unger vil etter departementets vurdering i nåværende situasjonen ikke være forenlig med en forvaltning som skal legge til rette for vekst i bjørnebestanden mot bestandsmålet. Klagen tas dermed ikke til følge. Departementet anser imidlertid at det bør gis tilskudd til og settes i verk tiltak for å forebygge bjørneskader i de to kommunene.

Saksgang

Meråker og Grong kommuner søkte Miljødirektoratet om skadefelling av bjørn – binner med unger - 23. juli 2018. Bakgrunnen var at det i begge områder var observert binne med unge(r).

Miljødirektoratet avsto 25. juli 2018 begge søknader i ett felles vedtak med begrunnelse at uttak av to binner med unger vil påvirke brunbjørnebestanden negativt og ytterligere begrense muligheten for å oppnå bestandsmålet, både nasjonalt og for regionen. Miljødirektoratet mener man i nåværende situasjon må tillegge hensynet til effekten slikt uttak har på bjørnebestanden større vekt enn den geografiske differensieringen.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltnings-
avdelingen

Saksbehandler
Tommy Andersen
22 24 60 54

Miljødirektoratet har opprettholdt sitt vedtak, og saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse 3. august 2018. Kopi av oversendelsesbrevet er sendt til klager. Videre sendte Meråker kommune e-post til departementet 6. august 2018 hvor det presiseres at klagen kun gjelder avslag på søknaden fra Meråker kommune, og at denne søknaden ikke nevner Grong kommune.

Klagers anførsler

- Meråker kommune mener Miljødirektoratets fellessvar på enkeltsøknader fra flere kommuner gir signal om mangel på respekt og situasjonsforståelse for forholdene hos den enkelte kommune/søker.
- Meråker kommune viser til vedvarende tap av sau til bjørn i kommunene siden 1997. Kommunen viser videre til at det i inneværende beitesesong har blitt gjort flere observasjoner av enslige voksne bjørner og at observasjonen av binne med unger kommer i tillegg til disse, samt at ungen på bildet ut fra størrelsen vurderes til å være 2-3 år.
- Meråker kommune vurderer at rovviltforliket har et tydelig skille på forvaltningsområder for rovdyr hvor gjeldende art har prioritet, og utenfor disse områdene er det beitedyrene som har prioritet. Meråker kommune ligger ikke i forvaltningsområdet for bjørn.
- Meråker kommune viser også til at rovviltforliket av 2011 legger til grunn at virkeliggjøring av bestandsnivået for bjørn ikke vil kreve mer areal ut over omfanget av dagens yngleområder (punkt 2.2.14 i rovviltforliket av 2011)
- Meråker kommune viser videre til bestandsrapportene på bjørn for perioden 2010-2017 viser at bestanden av bjørn i region 6 er forholdsvis stabil, under bestandsmålet, men med en økende binneandel. Meråker kommune mener at hensynet til levedyktige næringsvirksomheter mv. i områder med rovvilt vektlegges i alt for liten grad.

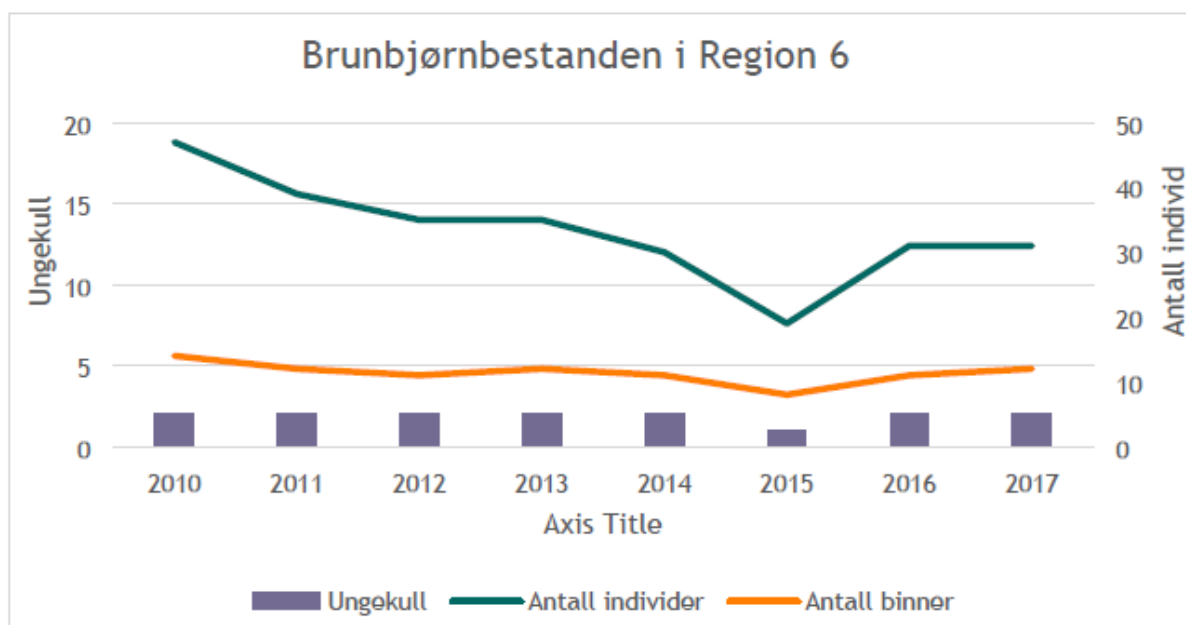
Miljødirektoratets vurdering

I oversendelsen av saken til departementet 3. august 2018 uttaler Miljødirektoratet blant annet følgende:

"Miljødirektoratet vurderte i utgangspunktet begge søknadene fra Grong kommune og Meråker kommune separat. I Grong kommune var antall skader lavere og avstand til bjørneområdet kortere, men binne med unger var identifisert som skadevoldende individ. I Meråker kommune er antall skader høyere og avstand til bjørneområde lengre, men binne med unge kommer i tillegg til observasjon av enslige bjørner og har ikke tidligere vært utpekt som sannsynlig skadevolder. Begge situasjonene er i Trøndelag fylke som er del av rovviltregion 6, og uttak av binne med unger vil påvirke hele regionen. Miljødirektoratet vurderer at søknader som omfatter to forskjellige familiegrupper av bjørn innenfor samme fylke, gitt nåværende bestandsstatus og bestandsutvikling for brunbjørn i Norge, nødvendigvis må sees og vurderes under ett.

Meråker kommune viser til at binneandelen i region 6 er økende, men Miljødirektoratet ønsker å presisere at økende binneandel i regionen er en følge av minskende antall hanner i regionen. Sett til antall binner så har det vært 11 eller 12 binner siden 2011, unntatt 2015 da det kun ble påvist 8 binner (figur 1). Sett til Norge som helhet så har antall påviste binner kun økt med 6 binner siden 2009 (kilde: Rovdata), hvor største delen av økningen har skjedd i region 5 (Hedmark). Spredningstakt og avstand for binner er langt mindre for binner enn

hanner og i en situasjon hvor Norge er langt under målet for brunbjørn må dette sees som ett hensyn som må tillegges vesentlig vekt i vurdering om uttak av binner med unger.

Figur 1. Utvikling i antall individ, antall binner og antall ungekull for region 6 (2010-2017)

Miljødirektoratet vurderer at i en situasjon hvor bestanden ligger omtrent halvveis mot vedtatt bestandsmål og utviklingen ikke er klart økende, men stabil, så må hensynet til bestanden tillegges større vekt enn den geografiske differensieringen ved vurdering av uttak av familiegrupper.

Miljødirektoratet viser for øvrig til våre vurderinger i vedtak av 25. juli 2018. Miljødirektoratet ser ikke at det i klagen fremkommer nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak."

Miljødirektoratet har etter dette ikke funnet grunnlag for å ta klagen til følge, og oversendte klagesaken til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og § 77 og rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av vilt for å avverge skade på husdyr, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. På vedtakstidspunktet var det ifølge Miljødirektoratets beskrivelse påvist 225 sauer tapt til bjørn i Norge, og litt over halvparten av disse (136 sauer) er registrert i ulike deler av region 6 (Trøndelag og Møre og Romsdal). I Meråker kommune var det pr 24. juli registrert 44 sau drept av bjørn i 2018, gjenfunnet mellom 5. juni og 19. juli, og området er ikke del av prioritert yngleområde for bjørn i region 6.

Departementet mener det er liten tvil om at det i denne saken også foreligger potensial for videre skader i området, og vi anser at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b dermed er oppfylt.

I tillegg er det to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling kan gjennomføres; at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I den sistnevnte vurderingen veier prinsippet om arealdifferensiert forvaltning tungt, og departementet viser til at det aktuelle skadefellingsområdet i denne saken ikke er et prioritert yngleområde for bjørn.

Bjørn er en fredet art i Norge og er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2015. Når det gjelder bestandsstatus for bjørn, viser vi til Miljødirektoratets beskrivelse og informasjon fra Rovdata (NINA rapport 1494) som viser at det gjennom DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2017 ble påvist 125 ulike bjørner, hvorav 55 hunnbjørner og 70 hannbjørner. Bestandstallet fra 2017 er det laveste antallet registrert siden de årlige landsomfattende innsamlingene av prøver for DNA-analyse startet i 2009. Utviklingen viser en jevnt nedadgående trend med 165 registrerte bjørner i 2009, 166 i 2010, 151 i 2011, 137 i 2012, 148 i 2013, 136 i 2014, 128 i 2015 og 125 i 2016. I region 6 viser informasjon fra Rovdata en reduksjon fra totalt 54 bjørner i 2009 til 31 bjørner i 2017, og 12 av bjørnene påvist ved DNA-analyser i 2017 var binner. Det er ikke registrert noen vesentlig endringer i antall binner i region 6 de siste årene, men antallet er redusert fra 2009 da det ble påvist 16 hunnbjørner i regionen.

Stortinget har fastsatt bestandsmålet for bjørn til 13 årlige ynglinger. Beregninger av antall ynglinger har over mange år ligget relativt stabilt på ca. 6 ynglinger, med en svak økning til 6,9 ynglinger i 2017. Det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for region 6 er på 3 årlige ynglinger, og beregninger viser at det mest sannsynlig var 2 ynglinger av brunbjørn i regionen i 2017.

Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

Videre mener departementet at det i denne saken foreligger tilstrekkelig kunnskap, og føre-var-prinsippet i nml. § 9 er derfor tillagt mindre vekt.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet i nml. § 5 forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Forvaltningsmålet i nml. § 5 er konkretisert gjennom det fastsatte bestandsmålet på 13 årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 3. Antall ynglinger ligger i dag litt under 7, og vi er dermed langt under målet.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som bestanden av bjørn utsettes for, i form av rapporter om bestanden og annen vitenskapelig kunnskap fra Det skandinaviske bjørneprosjektet, slik som kunnskap om bestandsstørrelse, bestandsutvikling, lovlig felling og ulovlig avliving m.m. Kjent avgang av bjørn i Norge var totalt 9 bjørner i 2017, mens det så langt i 2018 var en kjent avgang av 8 bjørner på vedtakstidspunktet. Av de 8 døde bjørnene så langt i 2018 var 2 hunnbjørner og 7 av bjørnene var innenfor region 6 (4 i Lierne, 1 i Meråker, 1 i Midtre Gauldal og 1 bjørn i Verdalen). Det er ikke registrert sykdom på bjørn i Norge.

Ungedødeligheten hos bjørn er imidlertid høy grunnet infanticid (ungedrap). Utover enkelte påkjørsler skjer i hovedsak avgangen av voksne bjørner gjennom lisensfelling og skadefelling.

Miljødirektoratet har for 2018 åpnet for en total kvote for felling av bjørn i regionene 6, 7 og 8 på inntil 5 dyr. Miljødirektoratets vurdering om at dette ikke vil true bjørnebestandens overlevelse er imidlertid under forutsetning av at det i størst mulig grad unngås å felle binner, samt at binner med unger unntas fra felling.

Antall binner og deres spredningstakt og spredningsavstand er den største begrensende faktoren for videre vekst i bestanden, og i en situasjon hvor Norge er langt under bestandsmålet mener Miljødirektoratet dette hensynet må tillegges vesentlig vekt i vurderinger om uttak av binner med unger. Departementet er enig med direktoratet i disse vurderingene, dette til tross for at vurderinger knyttet til både skadepotensial på beitedyr og den geografiske differensieringen isolert sett trekker i motsatt retning.

Til anførselen om geografisk differensiert forvaltning med henvisning til punkt 2.2.14 i rovviltforliket av 2011, vil departementet presisere at vi har en dialog med rovviltnemnda om blant annet prioriteringen av yngleområder for bjørn i region 6. Forvaltningsområdet for bjørn er redusert etter rovviltforliket i 2011, noe Miljødirektoratet har påpekt kan medføre at det ikke lenger er stort nok til at man kan få en stabil oppnåelse av det regionale bestandsmålet for bjørn innenfor denne sonen.

Departementet mener at felling av binner med unger ytterligere vil begrense muligheten for en videre vekst i bjørnebestanden mot bestandsmålet. Departementet viser i den sammenheng også til at det allerede er felt to voksne hunnbjørner så langt i 2018, noe som i seg selv vil påvirke bestandsutviklingen negativt. Med kunnskapen vi har om utviklingen i bjørnebestanden den siste tiårsperioden, viktigheten av å ivareta reproduktive binner mv., ønsker departementet ikke å tillate felling av voksne binner med unger.

I avveiningen mot andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser, jf. nml. § 14 første og annet ledd, erkjenner departementet at det er påvist betydelige tap av sau til bjørn i området og at det er potensial for videre skader. Likevel mener departementet hensynet til bjørnebestanden skal tillegges større vekt i denne saken. Departementet vil imidlertid understreke at Miljødirektoratet i sitt avslag har bedt Fylkesmannen om å vurdere og prioritere andre forebyggende tiltak i området. Dette kan for eksempel være tidlig nedsanking, ekstraordinært tilsyn eller andre tiltak som vurderes egnet i det aktuelle området.

Som tidligere nevnt er det et vilkår for felling at felling ikke truer bestandens overlevelse. Det er også et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Fordi departementet har kommet til at det ikke skal gis tillatelse til felling, pga. hensynet til bestandsmålet, drøftes ikke disse vilkårene nærmere her.

Til klagers anførsel om Miljødirektoratets samlede håndtering av de to søknadene fra henholdsvis Grong og Meråker kommuner kan ikke departementet se at det er grunnlag for å tolke dette som en mangel på respekt og situasjonsforståelse for de som søker, slik klager hevder. Som direktoratet skriver ble dette gjort etter en vurdering av at de to søknadene

gjaldt binner med unger i samme bjørnebestand, innenfor samme forvaltningsregion og i samme tidsperiode, og departementet mener det er nødvendig å se dette i sammenheng.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak av 25. juli 2018 med avslag på søknad om skadefelling av binner med unger i Meråker og Grong kommuner i Trøndelag fylke. Departementet har lagt avgjørende vekt på bestandssituasjonen for bjørn som i dag er betydelig under bestandsmålet. Felling av binner med unger vil etter departementets vurdering i nåværende situasjonen ikke være forenlig med en forvaltning som skal legge til rette for vekst i bjørnebestanden mot bestandsmålet. Klagen tas dermed ikke til følge. Departementet anser imidlertid at det bør gis tilskudd til og settes i verk tiltak for å forebygge bjørneskader i de to kommunene.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fylkesmannen i Trøndelag
Grong kommune
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 6